3. Григорій Сковорода: Філософія життя і творчості «Українського Сократа» ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, Наукова бібліотека. URL: https://dspace.hnpu.edu.ua/items/6bfb0e0f-ece6-40eb-9125-82b079029 6f9.

References:

1. Bahalii, D. I. (1926). Ukrainskyi mandrovanyi filosof Hryhorii Skovoroda. Derzhvydav Ukrainy. Retrieved from https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB &P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0012666
2. Kremen, V. H. (2022). Filosofiia Hryhoriia Skovorody v konteksti liudynotsentryzmu. Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, 4(2). Retrieved from https://visnyk. naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/288/351
3. Hryhorii Skovoroda: Filosofiia zhyttia i tvorchosti "Ukrainskoho Sokrata". (n.d.). Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody, Naukova biblioteka. Retrieved from https://dspace.hnpu.edu.ua/items/6bfb0e0f-ece6-40eb-9125-82b0790296f9

УДК 338.48:008(477.83)

Павло Вікторович Кучер
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму,
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
ORCID 0009-0009-3254-0283
e-mail: pavlokuch@gmail.com
Лідія Олексіївна Тимошенко
майстер спорту, старший викладач кафедри спортивного туризму,
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
ORCID: 0000-0003-2984-3135
e-mail lidalwow@gmail.com

ФУНКЦІОНУВАННЯ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Pavlo Kucher
PhD in Geography, Associate Professor of the Department of Tourism,
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture
ORCID 0009-0009-3254-0283
e-mail pavlokuch@gmail.com
Lidiia Tymoshenko
Master of Sports, Senior Lecturer of the Department of Sports Tourism,
Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture
ORCID: 0000-0003-2984-3135
e-mail: lidalwow@gmail.com

FUNCTIONING OF CULTURAL AND EDUCATIONAL OBJECTS OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW (ON THE EXAMPLE OF LVIV REGION)

Анотація: У дослідженні розглядаються особливості функціонування культурно-пізнавальних об'єктів України в умовах воєнного стану на прикладі Львівської області. Проаналізовано трансформацію діяльності музеїв, культурних центрів та екскурсійних організацій під впливом безпекових викликів. Визначено ключові напрями адаптації, зокрема цифровізацію, впровадження онлайн-форматів та зміну підходів до взаємодії з аудиторією. Окрему увагу приділено заходам із збереження культурної спадщини та розвитку альтернативних туристичних маршрутів.

Ключові слова: культурна спадщина, музеї, воєнний стан, цифровізація, туризм, Львівська область.

Abstract: The study examines the functioning of cultural and educational objects in Ukraine under martial law, focusing on the Lviv region. It analyzes transformations in museums, cultural centers, and excursion activities under security challenges. Key adaptation directions include digitalization, implementation of online formats, and changes in audience engagement. Special attention is paid to the protection of cultural heritage and the development of alternative tourist routes.

Keywords: cultural heritage, museums, martial law, digitalization, tourism, Lviv region.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації суттєво вплинуло на функціонування культурно-пізнавальних об’єктів України. Зміна безпекового середовища, обмеження пересування населення та загроза знищення культурної спадщини зумовили необхідність адаптації діяльності музеїв, культурних центрів і екскурсійних організацій [1; 4].

Методи дослідження. У дослідженні використано методи аналізу, синтезу, узагальнення та контент-аналізу аналітичних звітів міжнародних і національних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Попри складні умови воєнного стану, культурні інституції України зберігають основні функції – просвітницьку, соціальну та комунікаційну [5; 6]. Львівська область, як відносно безпечний регіон, стала важливим осередком збереження культурної діяльності та прийому внутрішньо переміщених осіб.

Зокрема, Львівський історичний музей адаптував діяльність шляхом поєднання традиційних експозицій із цифровими форматами, тоді як Музей народної архітектури та побуту імені Климентія Шептицького активно використовує відкритий простір для проведення безпечних культурних заходів. Важливу роль відіграє Львівська національна галерея мистецтв імені Бориса Возницького, яка здійснює цифровізацію колекцій та заходи зі збереження фондів.

Одним із ключових напрямів трансформації стала цифровізація, що передбачає розвиток віртуальних турів, онлайн-виставок та освітніх платформ [2; 7]. Це забезпечує доступ до культурного продукту в умовах обмеженого фізичного відвідування.

Важливим напрямом адаптації культурно-пізнавальних об’єктів стало впровадження кризового менеджменту та нових управлінських підходів. Зокрема, установи культури змушені оперативно реагувати на зміну безпекової ситуації, впроваджувати гнучкі графіки роботи, адаптувати внутрішні процеси до умов воєнного стану та забезпечувати безпеку відвідувачів і персоналу. Це сприяло формуванню нової моделі управління культурними інституціями, орієнтованої на стійкість і швидке реагування на зовнішні виклики.

Водночас культурні установи виконують важливу соціальну функцію, організовуючи благодійні заходи, освітні програми та ініціативи для внутрішньо переміщених осіб [1].

Крім того, культурні установи Львівської області активно інтегруються у систему неформальної освіти. Проведення лекцій, інтерактивних занять, виставок та культурно-освітніх програм сприяє підвищенню рівня обізнаності населення щодо історії, культури та сучасних подій в Україні. Така діяльність є особливо важливою в умовах інформаційної війни, оскільки формує національну ідентичність та сприяє зміцненню суспільної стійкості.

Значна увага приділяється збереженню культурної спадщини через евакуацію фондів, створення захищених сховищ і цифрових архівів [4; 5].

Окремої уваги заслуговує міжнародна співпраця у сфері охорони культурної спадщини. Українські культурні інституції взаємодіють із міжнародними організаціями, що дозволяє отримувати методичну, фінансову та експертну підтримку. Це сприяє впровадженню сучасних практик консервації, документування та цифрового збереження культурних цінностей, а також інтеграції українського культурного простору у світовий контекст.

Екскурсійна діяльність також зазнала трансформації: скорочено тривалість екскурсій, адаптовано маршрути до безпекових вимог, зросла популярність аудіогідів і самостійних маршрутів [3; 8]. У Львівській області активно формуються нові туристичні маршрути, спрямовані на висвітлення української ідентичності та історії спротиву.

Висновки. Функціонування культурно-пізнавальних об'єктів України в умовах воєнного стану характеризується високим рівнем адаптивності та трансформаційності. Основними тенденціями є цифровізація, впровадження кризового менеджменту, посилення соціальної та освітньої функцій культурних інституцій, трансформація екскурсійної діяльності та активізація заходів із збереження культурної спадщини. Досвід Львівської області демонструє ефективні практики забезпечення сталості культурного сектору, що можуть бути використані як модель для інших регіонів України в умовах кризових викликів.

Література

1. Гончаренко О. Трансформація діяльності музеїв України в умовах воєнного стану // Культурологічна думка. 2023.
2. Мацюк О. Цифровізація музейної справи в Україні: виклики війни // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2022.
3. Пінчук О., Котляр Л. Зміни у поведінці туристів та розвитку екскурсійних послуг під час війни // Географія та туризм. 2023.
4. International Council of Museums. Museums in Ukraine: Emergency Actions and Adaptation Strategies. 2022.
5. UNESCO. Ukraine Cultural Heritage Damage and Response Reports. 2022–2024.
6. Міністерство культури та інформаційної політики України. Звіт про стан культурної спадщини та музейних установ у період війни. Київ, 2023.
7. Український культурний фонд. Аналітичний огляд стану культурного сектору України у 2023 році. Київ, 2023.
8. Офіс розвитку туризму та курортів України. Аналітичні матеріали щодо туристичної діяльності в умовах воєнного стану. Київ, 2023.

References

1. Honcharenko, O. (2023). Transformatsiia diialnosti muzeiv Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Kulturolohichna dumka.
2. Matsiuk, O. (2022). Tsyfrovizatsiia muzeinoi spravy v Ukraini: vyklyky viiny. Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv.
3. Pinchuk, O., & Kotliar, L. (2023). Zminy u povedintsi turystiv ta rozvytku ekskursiinykh posluh pid chas viiny. Heohrafiia ta turyzm.
4. International Council of Museums. (2022). Museums in Ukraine: Emergency actions and adaptation strategies.
5. UNESCO. (2022–2024). Ukraine cultural heritage damage and response reports.
6. Міністерство культури та інформаційної політики України. (2023). Zvit pro stan kulturnoi spadshchyny ta muzeinykh ustanov u period viiny. Kyiv.
7. Український культурний фонд. (2023). Analitychnyi ohliad stanu kulturnoho sektoru Ukrainy u 2023 rotsi. Kyiv.
8. Офіс розвитку туризму та курортів України. (2023). Analitychni materialy shchodo turystychnoi diialnosti v umovakh voiennoho stanu. Kyiv.

УДК 391:746.3(477):008(477)"20"

Анастасія Сергіївна Лапченко,
кандидат історичних наук, доцент
старший викладач кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)
ORCID 0000-0002-0031-6481